

HANDLEIDING

ONBEPERKT BUITEN-UITSTAP

**ONBEPERKT
BUITEN XL**

Over Onbeperkt Buiten XL.....	3
Handleiding Onbeperkt Buiten-uitstap.....	4
Wat is de Onbeperkt Buiten-uitstap?	4
Waarom een Onbeperkt Buiten-uitstap?	4
Wie is de doelgroep?	5
Hoe organiseer je een Onbeperkt Buiten-uitstap?.....	5
Stappenplan Onbeperkt Buiten-uitstap.....	6
VOORAFGAAND AAN DE UITSTAP	6
DE UITSTAP ZELF	8
NA DE UITSTAP	9
BIJLAGEN	10

Over Onbeperkt Buiten XL

Onbeperkt Buiten XL is een project van GoodPlanet met steun van Toerisme Vlaanderen, Cera, VGC en ANB. Het doel van dit project is om natuur- en parkbeheerders te ondersteunen in het beheer van en de communicatie rond toegankelijke natuur en de dialoog met doelgroepen te stimuleren. In het kader daarvan organiseerden we een studiedag in Brussel en belevingsuitstappen doorheen heel Vlaanderen met lokale groepen mensen met een beperking en natuur- en parkbeheerders.

Op basis van de ervaringen die we zo opdeden, ontwikkelden we verschillende hulpmiddelen voor parken en natuurgebieden, zoals deze 'Handleiding voor de Onbeperkt Buiten-uitstap', 'Tips & Tricks voor communicatie over toegankelijkheid' en de 'Inspiratiebundel'.

HULPMIDDELEN ONBEPERKT BUITEN XL

De andere hulpmiddelen die ontwikkeld werden in het kader van het project kun je [hier](#) downloaden:

- Tips & Tricks Communicatie over toegankelijkheid
- Inspiratiebundel toegankelijkheid
- Bijlagen bij de Onbeperkt Buiten-uitstap
- Poster en flyer

Meer informatie over Onbeperkt Buiten XL vind je [hier](#).

Handleiding Onbeperkt Buiten-uitstap

WAT IS DE ONBEPERKT BUITEN-UITSTAP?

De Onbeperkt-Buiten-uitstap is **een manier om input te vragen over toegankelijkheid** aan groepen en organisaties die werken met mensen met een beperking.

De uitstap kan gedaan worden met een **groep volwassenen of kinderen**. Met volwassenen met een beperking maak je een wandeling in het natuurgebied en bespreek je de toegankelijkheid van jouw domein (met behulp van de one-pager in bijlage). Onderweg komen verschillende onderdelen aan bod zoals de toegankelijkheid van paden, sanitair, parking, bankjes, belevingselementen, etc.

Bij een uitstap met kinderen met een beperking wordt de toegankelijkheid van het natuurgebied spelenderwijs geëvalueerd. Hiervoor kan de samenspeel-methodiek van de Speeltuinbende worden toegepast. De Speeltuinbende¹ is een actieve club van kinderen met en zonder beperking. In groep testen ze speeltuinen op toegankelijkheid door er samen te spelen en zo te ervaren welke delen wel en niet toegankelijk zijn. In België werden de eerste experimenten opgestart om kinderen met en zonder beperking samen te laten spelen in de buurt, zoals de Buitenspeelbende van GoodPlanet.

WAAROM EEN ONBEPERKT BUITEN-UITSTAP?

Tijdens dit project bleek de nood om mensen met een beperking te betrekken in het gesprek rond communicatie over en beheer van toegankelijke natuur: vaak kunnen kleine aanpassingen aan dingen die wij als vanzelfsprekend beschouwen een enorme meerwaarde vormen voor mensen met een beperking. Zonder dialoog is deze meerwaarde moeilijk in te schatten. Het doel van de uitstap met parkbeheerder en personen met beperking, is om elkaar te **inspireren, van elkaar te leren en een dialoog te starten**. Op deze uitstap bekijk je samen wat plus- of verbeterpunten zijn en open je hierdoor het gesprek over toegankelijkheid.

De uitstap is niet bedoeld om een score te geven aan je park. De bedoeling is wel:

- **participatie** van mensen met een beperking te vergroten;
- **meer inzicht** te krijgen **in de beleving** van het domein door deze doelgroep en hun begeleiders;
- **feedback over de toegankelijkheid** van het domein te krijgen en te horen wat **mogelijke aanpassingen** zijn om deze te vergroten;
- **feedback over de communicatie** rond toegankelijkheid van het domein te krijgen. Dit is van belang opdat de doelgroep zich beter kan voorbereiden op een uitstap;
- samen met de doelgroep te **genieten** van de natuur.

---

¹ www.speeltuinbende.nl

WIE IS DE DOELGROEP?

De doelgroep van de uitstap zijn **mensen met een beperking**. Dit is uiteraard een **zeer brede groep**. Welke groep je betreft bij deze uitstap, kan afhankelijk zijn van je focuspunten voor het domein of van de organisaties die in de buurt actief zijn. Wees je ervan bewust dat de ervaringen van de betrokken personen niet zomaar veralgemeend kunnen worden. Iedereen beleeft een plek of activiteit uiteindelijk op een andere manier en de invalshoek is steeds verschillend. Als je de uitstap met verschillende groepen/organisaties apart organiseert, krijg je een representatiever beeld.

HOE ORGANISEER JE EEN ONBEPERKT BUITEN-UITSTAP?

Deze handleiding bevat een stappenplan die stap voor stap toelicht hoe je een Onbeperkt Buiten-uitstap kunt organiseren.

Stappenplan Onbeperkt Buiten-uitstap

VOORAFGAAND AAN DE UITSTAP

1. Analyseer doelgroep, verwachtingen en motivatie

Stel je volgende vragen: over welke voorzieningen in het park wil je feedback? Over de algemene beleving van het domein of over de speelnatuur en speelinfrastructuur? Wat wil/kan je doen met de feedback? Welke aanpassingen kan je effectief doorvoeren en op welke termijn? Ga na van welke doelgroep je feedback wil: groepen met fysieke, visuele, mentale, ... beperking? Volwassenen en/of kinderen of welke mentale leeftijd? Denk aan een organisatie uit de buurt, waarvoor het park goed bereikbaar is (zie stap 2).

2. Zoek een organisatie in de buurt die werkt met mensen met een beperking

Zoek op internet of via je contactenkring naar een organisatie die werkt met mensen met een beperking. Dit kan gaan om een dagcentrum, een woonzorgcentrum, een centrum met bewoners, AKABE, BuBaO school ... Deze organisaties doen regelmatig activiteiten met hun bewoners, leden of cliënten en staan vaak open voor een uitstap als deze.

TIP: zoek een organisatie waarvoor het park gemakkelijk bereikbaar is. De groep heeft vaak het domein al eens bezocht en heeft al een idee wat voor hen werkt en wat niet. De groep zal zich ook meer betrokken voelen en de kans bestaat dat ze in de toekomst vaker zullen komen en sneller contact met je zullen zoeken.

3. Contacteer de lokale organisatie

Geef aan wat de groep kan verwachten, wat er van hen wordt verwacht en waarom je beroep op hen doet. Dit hoeft niet heel concreet te zijn, de inhoud en methodiek leg je samen vast in stap 4.

In de meeste gevallen zal je worden verwezen naar iemand binnen de organisatie die een zicht heeft op hun activiteiten. Wissel meteen contactgegevens uit (mail en telefoonnummer) en stuur je motivatie en idee via mail door. Zo kan jouw voorstel binnen de organisatie doorgestuurd of besproken worden.

Indien de organisatie bevestigt dat ze meedoen, leg dan een datum vast voor een eerste gesprek om de praktische zaken te overlopen en verwachtingen verder te duiden.

4. Startoverleg – Kies een methodiek

Ga in gesprek met de begeleiders of eventueel de leden van de groep om te bekijken welke methodiek het beste bij hen past:

- Met volwassenen raden we je aan de Wandeling te doen (bijlage I) Hierbij evalueer je de beleving en 11 specifieke elementen: 1) online communicatie 2) parking, 3) inkom 4) paden 5) infoborden en wegwijzers 6) rustplaatsen en banken 7) doorgangen 8) horeca 9) sanitair 10) trap/helling/verhoging 11) onthaal en bezoekerscentrum.
- Met kinderen kan beide, als je een speelnatuurplek wil evalueren, kies je best voor de Speeltuinbende-methodiek (bijlage II).

5. Kies samen een route of een locatie

Indien je voor de Wandeling kiest, stel dan een route samen van ongeveer 3 km die langs de plaatsen komt waarover je zeker feedback wilt. Leg deze route voor aan de groep – begeleiders of deelnemers kunnen het beste inschatten wat voor hen mogelijk is. Afhankelijk van de groep kan je de wandeling langer of korter maken. Voor de methodiek van de Speeltuinbende kies je de speelzone(s) waarover je feedback wil.

6. Maak concrete afspraken

Leg voor de uitstap een overleg vast met de begeleiders en indien gewenst ook de deelnemers. Dit kan live of online. Zorg dat je op het einde het volgende hebt besproken:

- **Verwachtingen:** waarom doe je een beroep op hen; wat kan de groep van jullie en de uitstap verwachten; kunnen jullie aanpassingen in infrastructuur doen of niet.
- **Data en tijd:** spreek data en tijdstip af voor zowel de uitstap als de nabespreking.
- **Feedback:** bespreek hoe je foto's en feedback zal uitwisselen leg uit wat jullie ermee voor ogen hebben.
- **Methodiek:** Zoek samen uit welke methodiek je zal gebruiken (Wandeling of Speeltuinbende). Geef aan over welke voorzieningen je feedback wil, zodat de begeleiders weten waarop ze moeten letten (paden, toiletten, parking, doorgangen, horeca, ...); Bij de Speeltuinbende zoek je uit over welke speelelementen je feedback wil en welke leuke activiteiten je erbij kan verzinnen (bijlage II). Voorzie ook steeds tijd voor vrij spel, door dit te observeren kan je ook veel leren.
- **Informatie over de groep:** hoeveel personen komen er mee? Wat is de samenstelling? Zijn er specifieke noden?
- **Route:** stel een route voor en vraag hoe lang de wandeling voor de groep kan zijn in tijd en afstand.
- **Ontmoetingsplaats:** waar kunnen de deelnemers parkeren? Spreek ook een plaats af waar jullie elkaar ontmoeten voor de wandeling.
- **Online-communicatie:** vraag of de groep de website van je domein bezoekt en ga na of ze alle info vinden die ze nodig hebben om een uitstap te plannen. Zijn er nog aspecten die ontbreken?

7. Maak het materiaal in bijlage klaar

Bij de Wandeling - bijlage I:

- bekijk wat van toepassing is op jouw wandeling, je kan tijdens de activiteit nog aangeven waarom een voorziening wel/niet aanwezig is.

Voor de Speeltuinbende - bijlage II:

- maak foto's van (speel)elementen die je wil evalueren en voorzie die in bijlage II. Zet eventueel ook de voorziene activiteit erbij.

Maak voldoende prints. Ook voor deelnemers die niet kunnen lezen of die de tekst niet volledig begrijpen, kan het fijn zijn om een exemplaar in handen te hebben.

DE UITSTAP ZELF

De uitstap - Wandeling

Maak samen een wandeling in het park of natuurgebied. Wees hierbij aanwezig, zodat je de feedback direct kan opnemen en je de groep goed leert kennen.

Gebruik bijlage I als houvast tijdens de wandeling. Bekijk wat goed gaat en wat moeilijker is voor de groep. Als je iets tegenkomt wat niet eenvoudig is, vraag dan aan de deelnemers en begeleiders wat volgens hen anders zou kunnen om het eenvoudiger te maken. Maak foto's als geheugensteuntje.

Wees aanspreekbaar en sta open voor de ervaringen en meningen van de lokale organisatie.

TIP: Het is misschien de eerste keer dat je een uitstap doet met een groep als deze en wellicht weet je niet wat je kan verwachten. Dat is geen probleem. Vraag vooraf aan de begeleiders waar je rekening mee kan houden in de omgang met de deelnemers. De begeleiders zorgen voor de nodige begeleiding. Neem de positie in waar jij je gemakkelijk bij voelt.

TIP: sluit de uitstap af met een drankje om de groep te bedanken. Dit wordt door de deelnemers erg gewaardeerd.

De uitstap met kinderen - Speeltuinbende

De kinderen gaan samen **spelen in de natuur**. Beleving staat hierbij centraal.

Gebruik bijlage II als inspiratie voor activiteiten die de kinderen samen kunnen doen. Zorg ook dat er tijd is voor vrij spel en rustmomenten. Via observatie en nabespreking wordt de toegankelijkheid beoordeeld. Een leidraad hiervoor staat in de bijlage. Bekijk deze voor je vertrekt.

NA DE UITSTAP

Verwerk de feedback van de groep

Bekijk de doorgegeven feedback. Maak een verslag van wat er goed ging voor de groep en wat er minder goed ging en tracht een voorstel te doen om het te verbeteren. Gebruik voor de uitstap met kinderen de leidraad in bijlage, voor de wandeling kan je het template verslag (bijlage III) gebruiken.

Voeg bij voorkeur foto's toe van de situatie.

Stuur het verslag door naar de groep zodat zij tijdens de terugkoppeling hier eventueel nog feedback op kunnen geven of aanvullingen kunnen doen.

Koppel terug naar de groep

Kom opnieuw samen met de begeleiders of de groep. Dit kan live of online.

Koppel terug wat je uit hun feedback hebt begrepen en wat je er concreet mee kan doen. Ga ook na hoe je je inclusief aanbod beter in de verf kan zetten.

Neem tijdens deze terugkoppeling ook de tijd om de groep te bedanken voor hun inzet en feedback.

Overleg intern

Overleg intern hoe jullie de feedback van de lokale groep nuttig verwerken.

Communiceer alvast over de activiteit met de groep en hun feedback (online, nieuwsbrief, ...). Pas eventueel de website van het domein aan met wat bezoekers op het vlak van toegankelijkheid kunnen verwachten. Voeg contactgegevens toe voor meer info over de toegankelijkheid en de aanwezige voorzieningen in het domein.

Bekijk welke aanpassingen uit de feedback of observatie kunnen worden uitgevoerd. Bespreek de manier waarop en de termijn.

Deze uitstap kan een eerste stap zijn in een sterkere werking rond participatie en toegankelijkheid. Na eventuele aanpassingen aan het domein kan je de groep bijvoorbeeld opnieuw uitnodigen om het resultaat te evalueren.

Op zoek naar inspiratie om je domein toegankelijker te maken? Neem dan eens een kijkje in de Inspiratiebundel voor een overzicht van bestaande inclusieve initiatieven. Of ga aan de slag met onze Tips & tricks voor communicatie!

BIJLAGEN

Bijlage I - Wandeling Onbeperkt Buiten

Bijlage II - Methodiek Speeltuinbende

Bijlage III - Template verslag